

Renewing district heating

BIG Solar Graz

Doc. dr. sc. Goran Krajačić
goran.krajacic@fsb.hr

OGRANIČENJE OD ODGOVORNOSTI :

Sva odgovornost za sadržaj ove prezentacije leži na autorima. Dokument ne zastupa stajališta Europske komisije. Europska komisija nije odgovorna za posljedice nastale korištenjem informacija iz ovog dokumenta.

Projekt je sufinanciran iz programa za istraživanje i inovacije Obzor 2020. Broj ugovora o sufinanciranju je 784966 te projekt traje od travnja 2018. do rujna 2020. godine.

Izvor: Kleine Zeitung

Sadržaj

- Uvod
- Centralizirani toplinski sustav Graz
- Planiranje održivog toplinskog sustava
- Koncept solarnog toplinskog sustava
- Komponente solarnog toplinskog sustava
- Studija izvodljivosti
- Big Solar Graz - napredak

Prednosti solarnog daljinskog grijanja

- Diverzifikacija izvora energije
- Ispunjavanje novih propisa o minimalnom udjelu obnovljivih izvora energije
- Bolje prihvaćanje novih centraliziranih toplinskih sustava od strane korisnika i zajednice
- Pouzdan rad
- Dug životni vijek
- Besplatan izvor energije
- Nema štetnih emisija

Graz

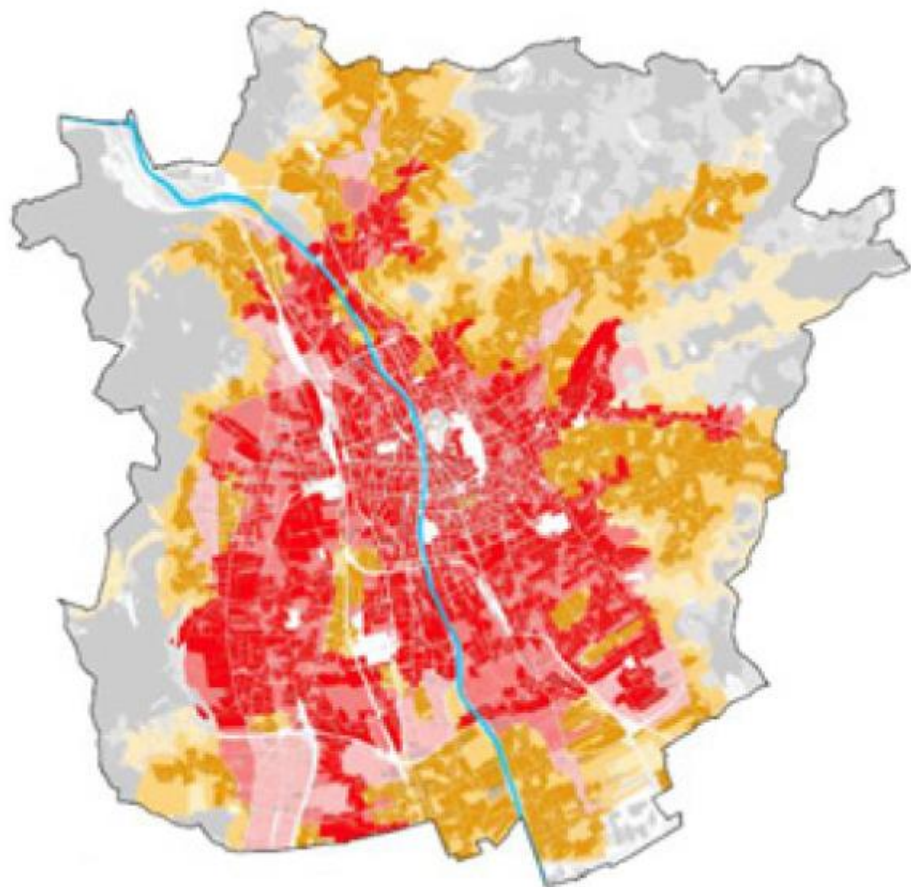
- Smješten u kotlini, okružen planinama s tri strane zbog čega je izmjena zraka otežana što uzrokuje zagađenost zraka i prisutnost čestica prašine
- Kako bi se smanjila onečišćenost zraka značajne količine toplinske energije za grijanje i pripremu PTV-a isporučuju se CTS-om
- U budućnosti se očekuje proširenje postojećeg sustava
- Održivi razvoj grada uz povećanje potrošnje energije zbog porasta broja stanovnika predstavljat će izazov

Izvor: Solar Heat Europe

Solarni kolektori – AEVG Graz

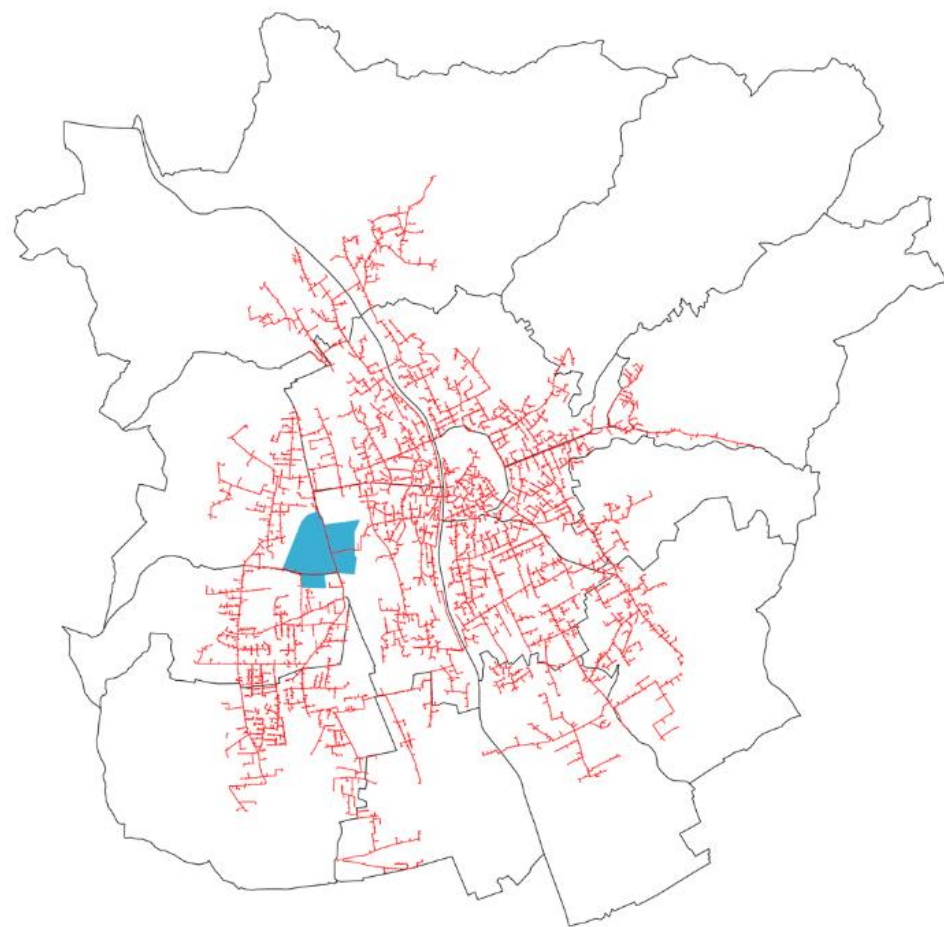
Toplinski sustav Graz

Pokrivenost centralnim toplinskim sustavom

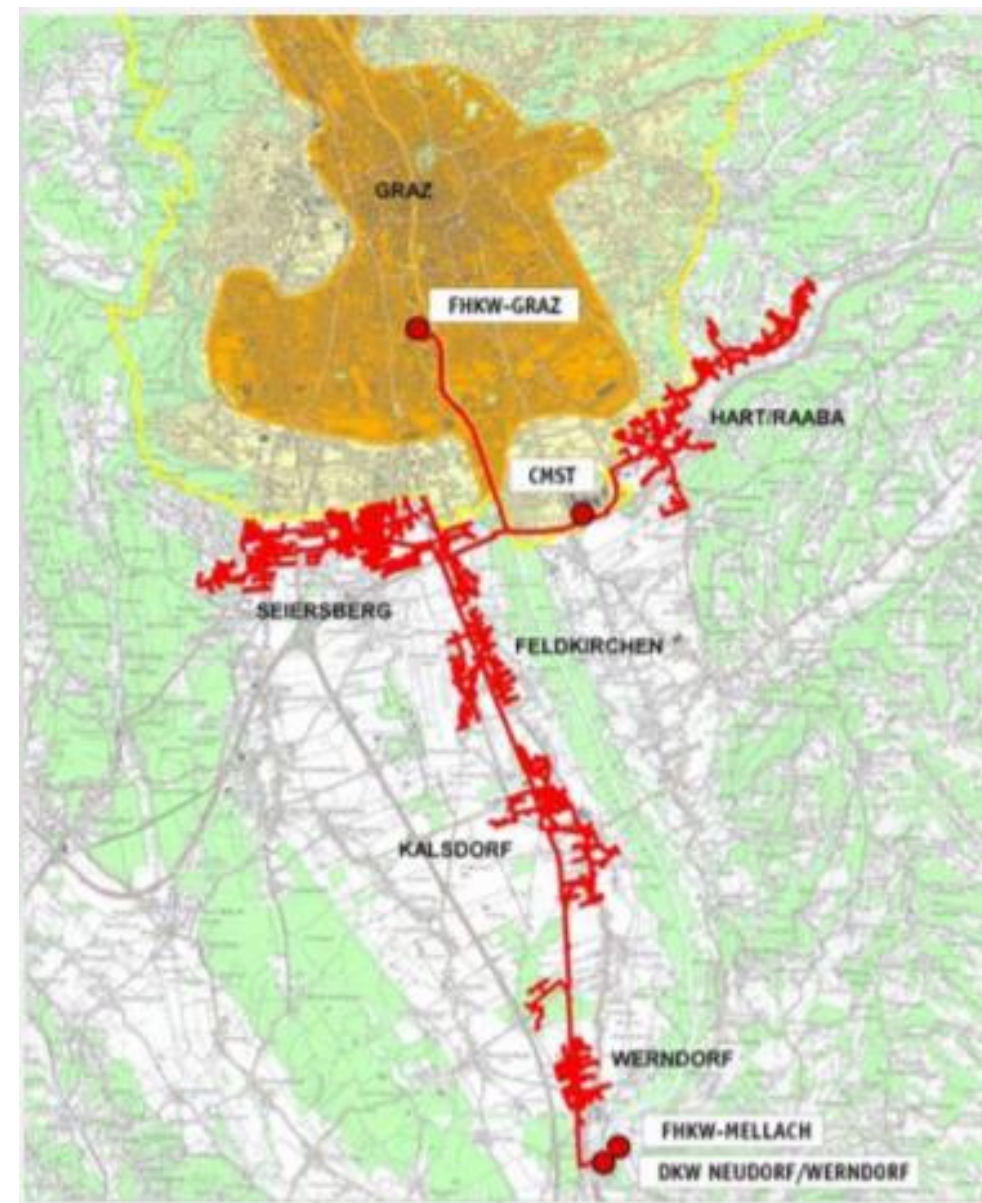
- Godišnja potrošnja toplinske energije u 2009. godini iznosila je 2.100 GWh, a u 2014. se procjenjuje na 2.400 GWh
- Postojećim sustavom isporučuje se **935 GWh/god.** = **39%** ukupnih potreba za toplinskom energijom (2013. god.)
- Uključujući južne zajednice u okolini Graza ukupna količina isporučene energije iznosi više od 1.100 GWh/god.
- Planovi razvoja predviđaju da će **2020.** godine sustav pokrivati **46%**, a do **2030.** godine **56%** toplinskih potreba grada

Toplinski sustav Graz

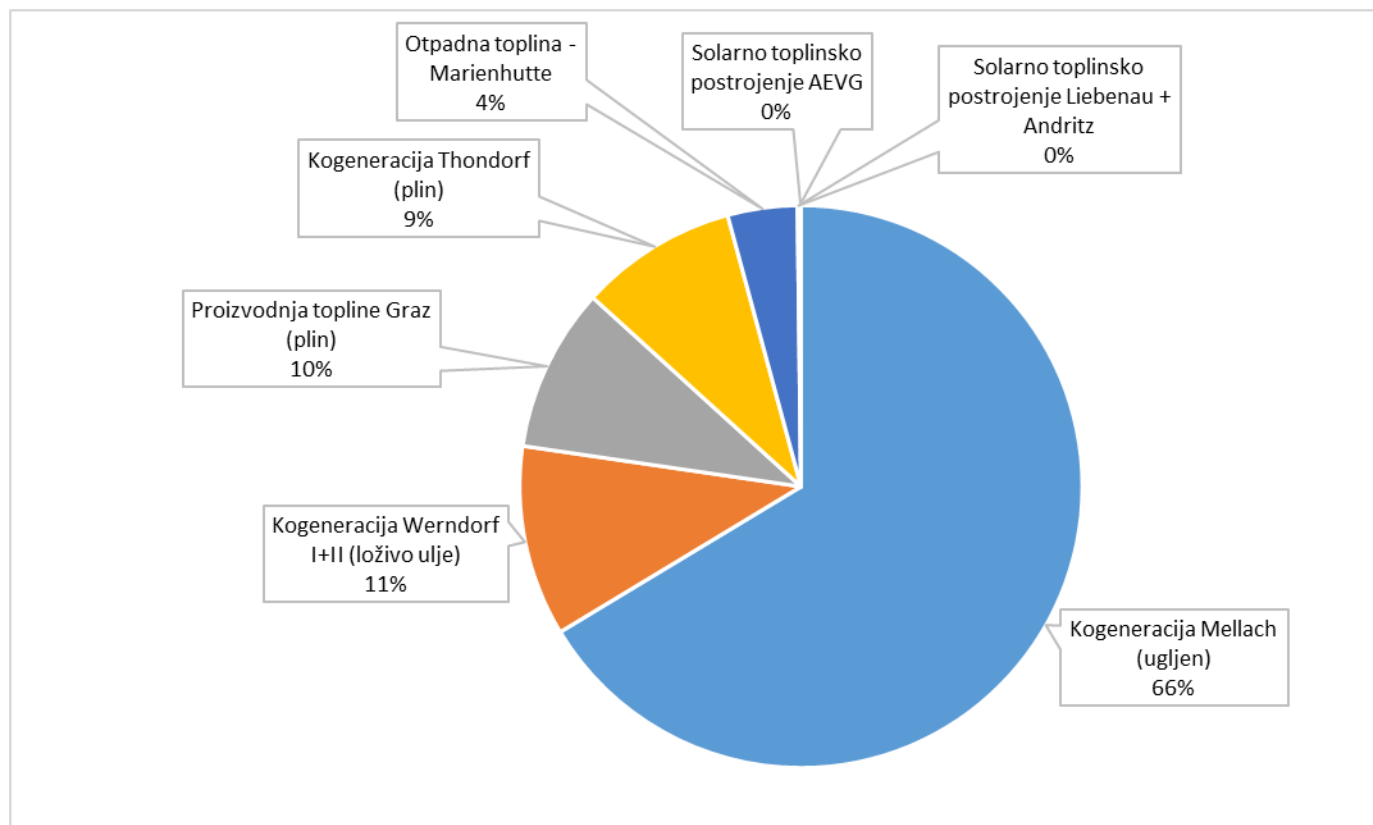

Legend:

- District heating supply area Graz (pipeline network)
- Local heating supply area Reininghaus (color-coded)

Toplinski sustav Graz

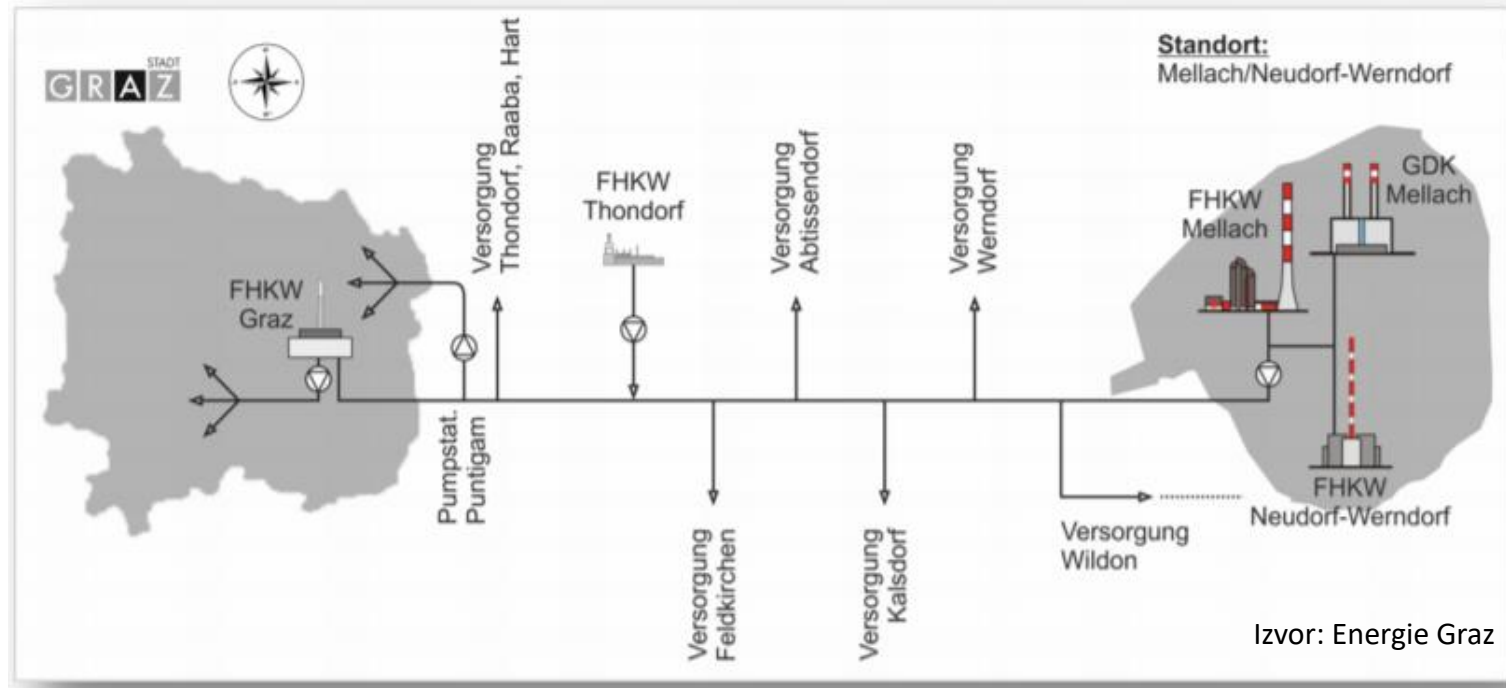

Udjeli proizvedene toplinske energije

- U CTS-u se koristi toplinska energija iz kogeneracijskih postrojenja
- Zbog niskih cijena električne energije i starosti postrojenja predviđeno je zatvaranje postrojenja do 2020. godine
- 80% proizvodnih kapaciteta će biti zamijenjeno

Karakteristike sustava (Reiter et al)

DH generation	Used fuel	Thermal output [MW]	Heat supply [MWh/a]	Share [%]
CHP Mellach I	Coal	230	696,196 ²	66.25
CHP Mellach II	Natural gas	400	0 ³	0
CHP Werndorf I+II	Oil, Natural gas	200	114,956	10.94
DH power plant Puchstrasse	Natural gas	280	98,832 ²	9.40
CMST Magna Steyr (Thondorf)	Industrial waste heat	35	95,051 ²	9.04
Steel factory Marienhütte	Industrial waste heat	15	42,050 ²	4.00
Solar thermal plants (Liebenau, Andritz, AEVG)	Solar power	7.2 ¹	3,799 ⁴	0.36
Overall		1,167.2	1,050,881	100

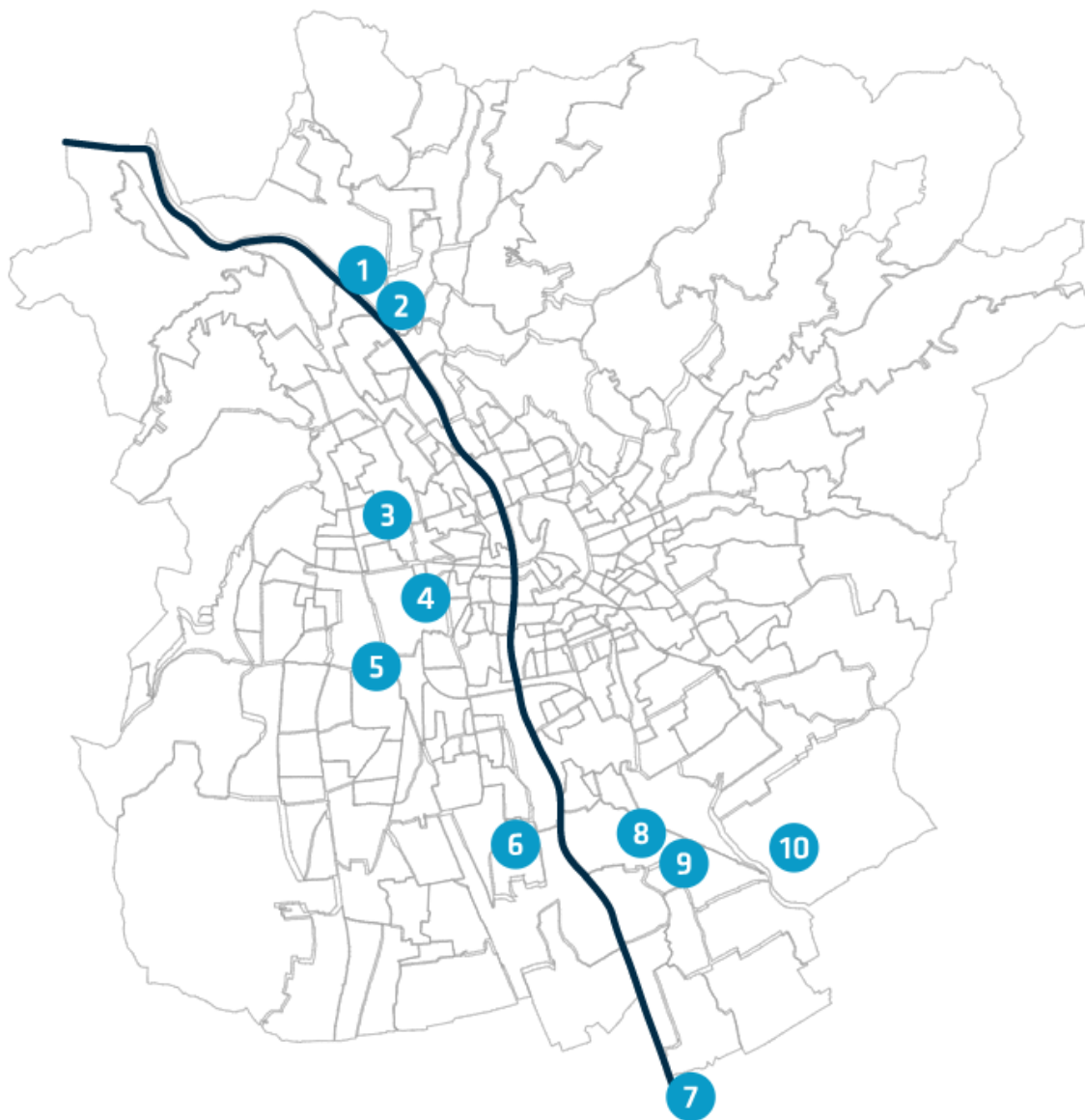

Karakteristike sustava

Parametar	Iznos
Ogrjevni medij	Voda
Temperaturni režim	120°/50°C ljeto 75°/50°C zima
Duljina cjevovoda	Cca. 370 km
Toplinska energija (s distribucijskim gubitcima)	Cca. 1.050 GWh
Broj priključenih kućanstava	Cca. 54.000 (70.000 -2018.)
Promjer cijevi	25-600 mm

Planiranje održivog toplinskog sustava

- Gradska skupština osnovala je tim za ocjenu različitih opcija za proizvodnju toplinske energije nakon 2020. godine
- Glavni ciljevi koje je potrebno ostvariti:
  - a) Izbjeći pogoršanje faktora primarne energije u proizvodnji toplinske energije
  - b) Izbjeći pogoršanje emisija stakleničkih plinova
  - c) Uzeti u obzir postojeće emisije na području grada
  - d) Osigurati stabilnost cijene toplinske energije
  - e) Osigurati sigurnu i kvalitetnu opskrbu toplinskom energijom
- Vršno opterećenje 2020. godine iznosit će 599 MWt što znači da će do iste godine trebati dodatnih 400 MWt
- Kako bi se osigurale dovoljne količine toplinske energije započelo je planiranje, ali i realizacija većeg broja projekata/postrojenja koja će osiguravati toplinsku energiju za centralizirani toplinski sustav

1

Waste heat bioenergy BWS / Sappi

Since autumn 2017, the waste heat from Sappi in Gratkorn has been fed into the Graz district heating network. When waste heat is used, the waste heat from paper production is released to the district heating network.

By using this waste heat, around 15% of the total demand in Graz is covered.

2

Solar Andritz

On an area of 3,800 m², solar systems from the "Andritz neu" Water Competence Center provide warmth in Graz.

3

Warehouse Waagner Biro

After the revitalization, since December 2016 heat has been supplied from a modern natural gas boiler.

4

Waste heat steel and rolling mill Marienhütte

For more than 25 years, waste heat from the Marienhütte steelworks and rolling mill has already been fed into the district heating network of Graz, amounting to around 7% of the total demand. Since May 2016, additional low-temperature waste heat from the factory has been used and fed in by means of highly efficient heat pumps.

5

Energy Model Reininghaus

The innovative energy model Reininghaus uses low-temperature waste heat through the use of heat pumps. Generated heat, which is not used immediately, is stored in the Power Tower and delivered as needed.

6

Fernheizwerk Graz and failure reserve Puchstraße

The existing natural gas power plant of Energie Steiermark was equipped with new reserve boilers and represents the backbone of Graz district heating supply.

7

Power plant park Mellach (CHP plants)

The power plant south of Graz supplies a significant portion of the heat required for the district heating supply area of the Energy Graz. Heat is transported along the Mur to Graz via the transport line of Energie Steiermark.

8

Waste heat ice rink Liebenau

The waste heat from the necessary chillers is used to heat the building. Any excess heat will be fed into the Graz district heating network since November 2016.

9

Solar Liebenau

Heat is generated and fed in on the roof of the skating hall by means of a solar thermal system.

10

Solar storage project Helios

Helios is an innovative solar storage project with a combined heat and power plant (CHP) and power-to-heat system (P2H). Power-to-heat refers to the heat recovery from excess electrical energy. The cogeneration plant will also use the existing landfill gas for heat and power generation.

Hellios

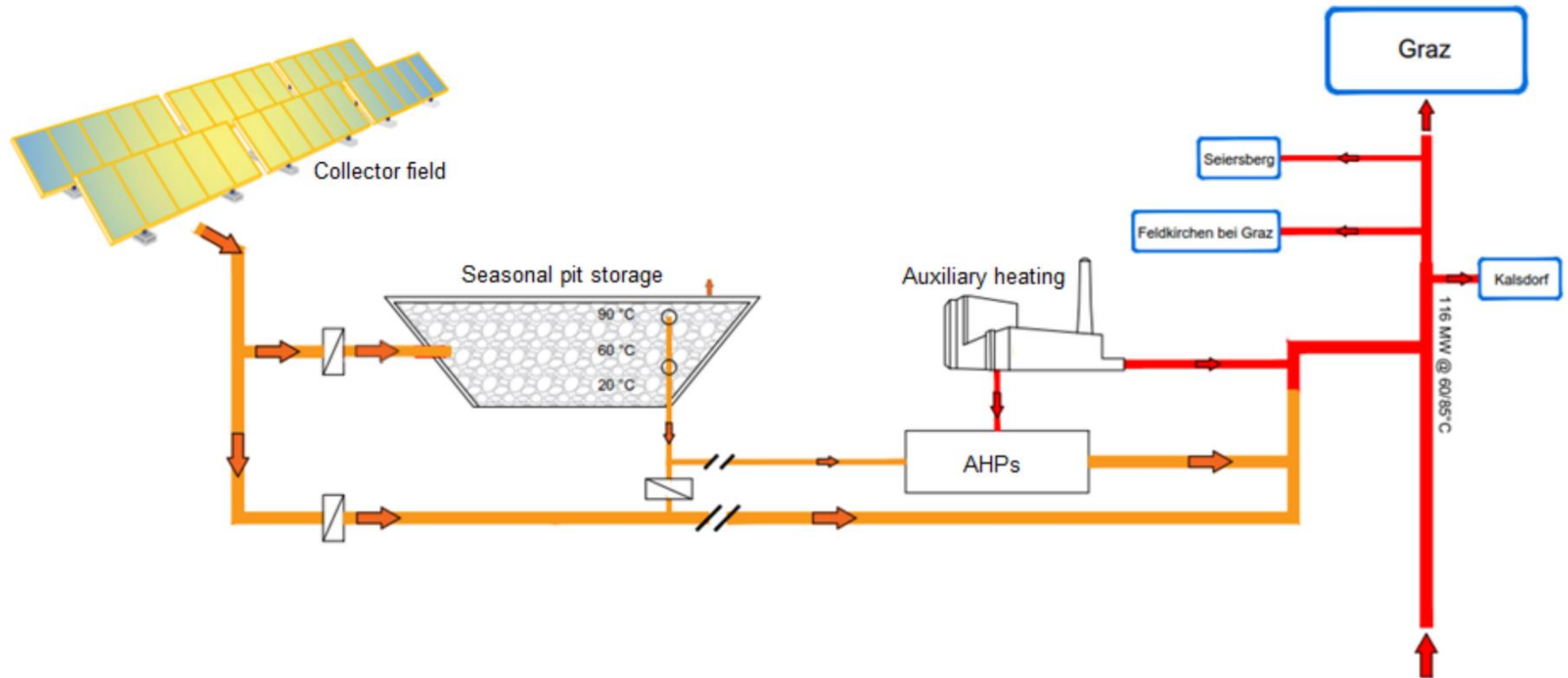
- Inovativni projekt koji kombinira solarne kolektore i spremnik s kogeneracijskim postrojenjem i P2H (Power-to-heat tehnologijom)
- Površina kolektora – 2.000 m²

Radni paketi pri izradi studije – BIG Solar Graz

- Jedno od rješenja za povećanje udjela obnovljivih izvora energije u centraliziranom toplinskog sustava je izgradnja solarnog toplinskog postrojenja
- Kako bi se ispitala isplativost ovog projekta provedena je studija koja je uključila sljedeće korake:
  - a) Prikupljanje podataka
  - b) Dinamičke simulacije energetske tokova
  - c) Ekonomsku analizu
  - d) Financiranje i ekonomsku opravdanost
  - e) Procjenu raspoloživog zemljišta
  - f) Pravni okvir
  - g) Spremnik topline

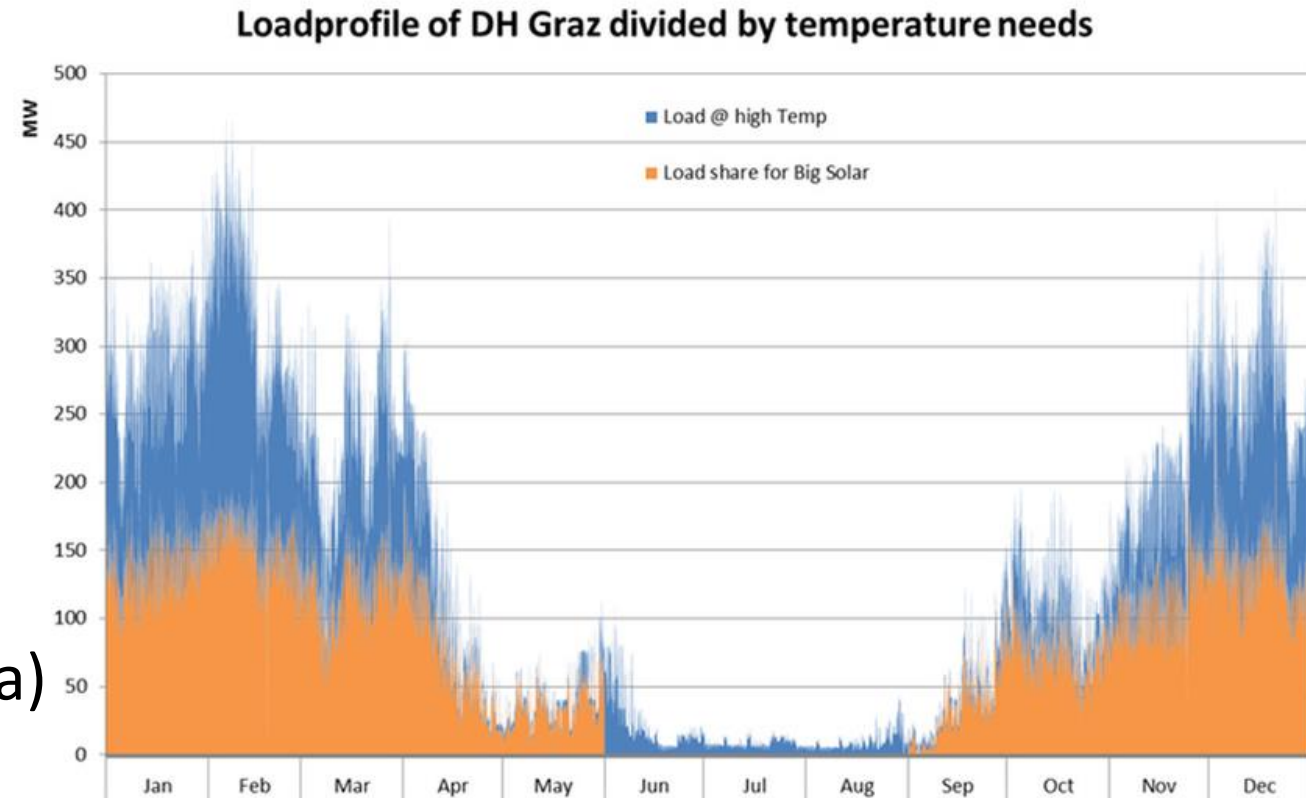
Konceptualno rješenje

- Rješenje je odabrano po uzoru na solarne toplinske sustave u Danskoj

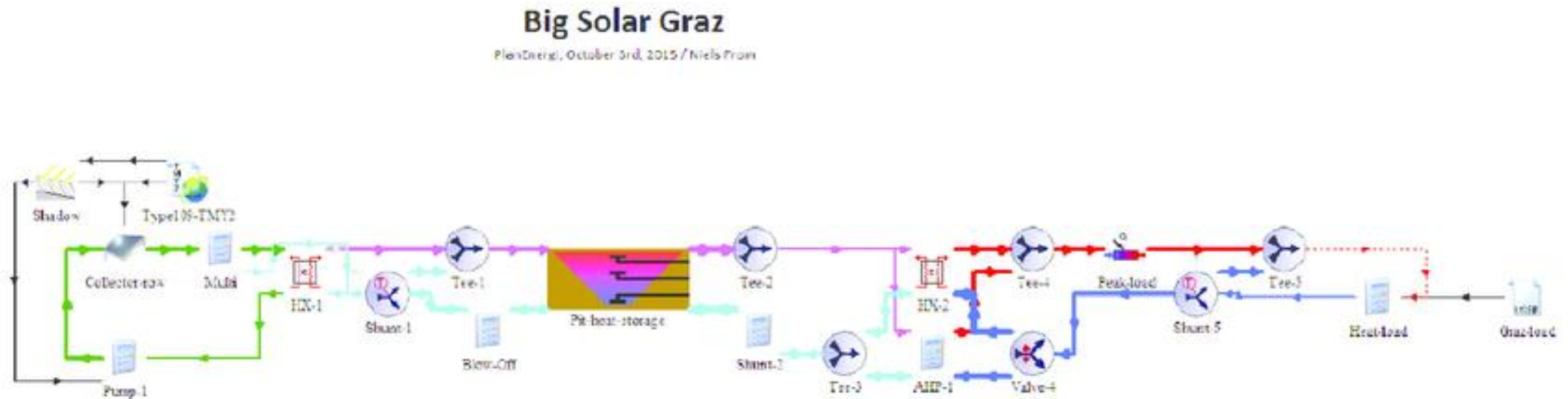
Procjena potencijala

- Teoretski udio solarne energije može iznositi do 55%
- Detaljne analize provedene su za solarni udio do maksimalno 30% (uvjetovano temperaturnim režimima)
- Toplinsko opterećenje:
  - a) niskotemperaturni udio – toplinske potrebe zadovoljavaju se iz solarnih kolektora, iz spremnika topline ili koristeći apsorpcijsku dizalicu topline
  - b) visokotemperaturni udio – zadovoljava se iz plinskih kotlova

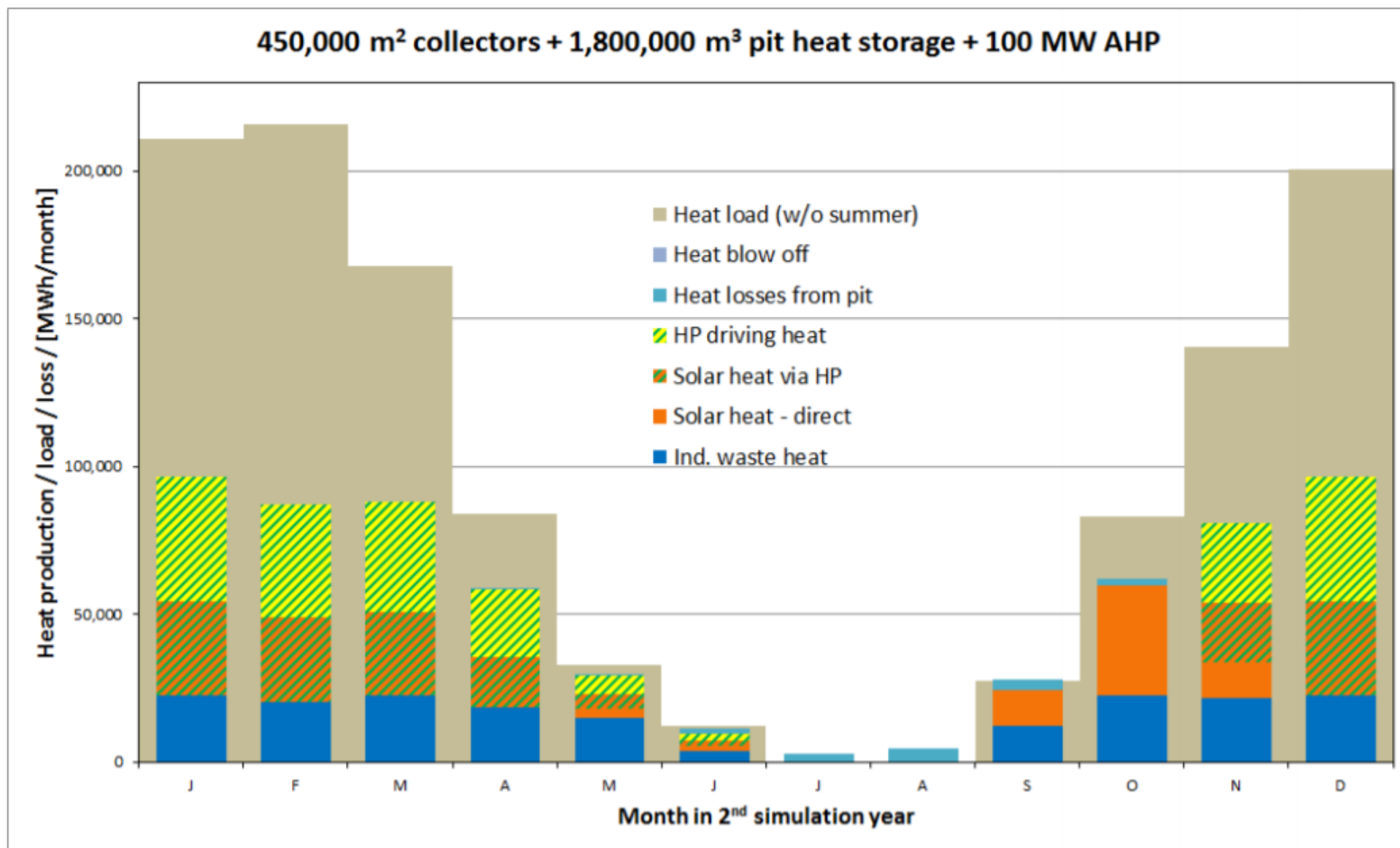

Simulacije

- Simulacije provedene u program TRNSYS
- Optimalna tehnička i ekonomska izvodljivost
- Površina kolektora: 20.000 – 1.000.000 m²
- Veličina spremnika: 100.000 – 2.000.000 m³
- Snaga dizalica topline: 0,50 ili 100 MW

Rezultati simulacije

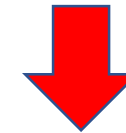
Rezultati

- Uvažavajući specifične uvjete u Grazu (temperaturni režim, raspoloživu površinu zemljišta itd.) ekonomski je projekt opravdan za solarno toplinsko postrojenje površine kolektora 150.000-650.000 m²

Zaključci

- Tehnički i ekonomski je izvedivo izgraditi veliko solarno postrojenje sa sezonskim spremnikom i apsorpcijskim dizalicama topline
- Cijena toplinske energije konkurira cijeni topline proizvedenoj u plinskim kotlovima
- Unatoč visokim ulaganjima period povrata je srednjeročan i projekt je ekonomski opravdan
- S ekonomskog stajališta veličina projekta je vrlo fleksibilna što znači da se veličina instaliranog postrojenja i spremnika može prilagoditi površini dostupnog zemljišta bez većih posljedica na isplativost projekta
- Potrebno je provesti detaljniju analizu

- Na temelju donesenih zaključaka nastavljen je rad na razvoju projekta
- 2018. godine osigurano je zemljište za izgradnju postrojenja površine 50 hektara
- Veličina osiguranog zemljišta uvjetuje površinu instaliranih solarnih kolektora, a samim time i ostalih tehničkih i ekonomskih parametara

	Planirani projekt (2016.)	Specifikacije postrojenja (2018.)
Investicija [€]	196.000.000	100.000.000
Kapacitet sezonskog spremnika [m ³]	1.800.000	900.000
Površina solarnih kolektora [m ²]	450.000	200.000
Udio solarne energije	25%	10%
Kapacitet dizalice topline [MW]	n/a	30MW
Prosječna temperatura solarne toplinske energije	85°C	85°C

Zaključak

- Tehnički i ekonomski je izvedivo izgraditi veliko solarno postrojenje sa sezonskim spremnikom i apsorpcijskim dizalicama topline
- Za realizaciju projekta nužno je osigurati financijsku potporu vlade u iznosu 20-30%
- Početak gradnje očekuje u 2019. godini

Reference:

1. Reiter, P. et al; BIG Solar Graz: Solar district heating in Graz – 500.000 m² for 20% solar fraction
2. Solar district heating guidelines; SDH, August 2012.
3. Sørensen, P.A., Schmidt,T.; Design and Construction of Large Scale Heat Storages for District Heating in Denmark, 14th International Conference on Energy Storage, Adana, Turkey, 2018.

Korisni linkovi:

- SDH – Solar District Heating

<https://www.solar-district-heating.eu/>

- Energie Graz

<https://www.energie-graz.at>

- Izvještaj o statusu postrojenja za proizvodnju topline – Graz (njem.)

<https://www.energie-graz.at/media/wysiwyg/Unternehmen/Geschäftsbereiche/Fernwärme/waermeversorgung-graz-statusbericht-2017.pdf>

Hvala na pažnji!

Doc. dr. sc. Goran Krajačić

goran.krajacic@fsb.hr